

Miljørapport 2008

Miljøansvar - i hele Norge

Stadig mer EE-avfall

INNHold

Elretur 10 år!	4
Den aller viktigste jobben	5
Miljøsanering av LCD-skjermer	5
Innsamlingsløsninger	6
Gjenvinning i 2008	7
Fra EE-avfall til sekundært råstoff	8
Gråspurv full av deka-BDE	10
Behandling av bromerte flammehemmere	11
Gjenvinning viktig for klimaet	12
Grønt Punkt	13
Miljøgifter i EE-avfall	14
PCretur	16
Samarbeid med Miljøagentene	18
Landsdekkende kampanje	19
250 000 elever gjennom Ella	20
Retursystemet	22
Flytskjema for EE-avfall	23
Elreturs kunder	24
Samarbeidspartnere	27

Redaktør:
Guro Kjorsvik Husby,
Markeds- og informasjonssjef,
Elretur AS

Vi anskaffer oss stadig oftere nye produkter som er avhengige av strøm eller batterier, og de blir bare billigere og billigere. Vi kaster også disse produktene hurtigere enn før, fordi de blir umoderne eller går i stykker og det ikke lønner seg å reparere dem.

Dette fører til at mengdene EE-avfall har økt jevnt og trutt siden Elretur startet innsamlingen av EE-avfall for 10 år siden. Mer EE-avfall fører igjen til økt fare for spredning av miljøgifter. Det er derfor i dag viktigere enn noensinne at innsamlingen av EE-avfallet blir tilrettelagt med fornuftige og like vilkår for alle returselskaper. Dette er det absolutt nødvendig å sikre, slik at importører, produsenter og kommunale og interkommunale avfallsselskaper fortsetter å holde Norge på Eurotoppen når det gjelder innsamling av EE-avfall.

Lavere miljøgebyrer fra 1. juli 2009

Vi har i løpet av første kvartal i år sluttført kontraktsforhandlinger for innsamling og behandling av Elreturs EE-avfall for de neste fire årene, og en følge av kontraktsforhandlingene er kostnadsreduksjoner for Elretur og våre kunder. Disse reduksjonene trer i kraft fra 1. juli 2009, når de nye transport- og behandlingskontraktene også trer i kraft. I beregningen av nye og lavere miljøgebyrsatser er dette den viktigste faktoren. Men det er også andre vesentlige forhold som har påvirket våre kostnader i årenes løp. Et vesentlig forhold er at Elretur i alle år har prioritert å oppfylle samtlige forpliktelser som følger av Avfallsforskriften og Bransjeavtalen med Miljøverndepartementet (MD). Vi har hentet EE-avfall i alle fylker og kommuner i hele landet og aldri har satt igjen kasserte produkter, selv om de har vært kostbare å miljøsanere.

Like konkurransevilkår for alle?

Det er nå tre år siden myndighetene krevde sertifiseringer og godkjenning fra Statens Forurensingstilsyn (SFT) for å få lov til å drive et offentlig godkjent returselskap for EE-avfall. Siden sertifiseringsforpliktelsene og godkjenningen fra SFT ble avgjørende for å drive returselskaper har det vært

konkurrenter av Elretur som har misligholdt sine innsamlingsforpliktelser. Vi er svært spente på hva som blir SFTs reaksjoner etter at det nå er kommet frem i mediebildet at godkjente returselskaper for EE-avfall ikke har oppfylt sine innsamlingsforpliktelser i tiden som er gått. En ting som er sikkert, er at det kan ikke fortsette slik som i dag. Det kan synes som at SFT ikke tar tak i problematikken så lenge noen returselskaper sørger for at det ikke ligger EE-avfall igjen og slenger i de mest uøkonomiske områdene å hente dette.

Må kanskje også Elretur i ytterste konsekvens slutte med innsamling av de miljømessige kostbare produktene i grisgrendte strøk? Vi håper at det ikke er dette som må til før MD og SFT ser skjvheten og konkurransevridningen i dette? Miljøverndepartementet kan jo ikke være tjent med at den gode ordningen rundt innsamling av EE-avfall begynner å smuldre opp og at forbrukere ikke får den varen de betaler for gjennom miljøgebyrene som betales i forbindelse med nykjøp av EE-produkter.

Elretur ser frem til at de andre aktørene i markedet også tar sitt ansvar, slik at like konkurranseforhold regjerer. Dette vil igjen sikre stabile og meget konkurransedyktige priser på miljøgebyrene fra Elretur. Statens Forurensingstilsyn har påpekt manglende innsamling av EE-avfall hos to av våre konkurrenter, og vi håper det fra nå av ikke blir mulig å drive returselskaper i Norge uten å følge loven.

Nytt EU-lovverk på vei?

Et nytt WEEE direktiv (Waste of Electric and Electronic Equipment) er foreslått i Bryssel og dette kan være i drift allerede i 2012 her i landet **dersom** endringene vedtas. Revideringene kan innebære betydelige endringer i forhold til dagens Avfallsforskrift (det "norske" WEEE direktivet). De største endringene for produsentene og importørene av EE-produkter vil kunne bli:

1. Forpliktelsene til returnert tonnasje blir satt til 65 % av den utplasserte tonnasje i løpet av de siste to år. Det betyr at vi må samle inn mer EE-avfall enn vi allerede gjør i dag.
2. Samtlige innsamlingskostnader skal ligge på produsentene. Det betyr at produsentene også skal betale for de kostnader som kommuner og forhandlere påføres i forbindelse med innsamling av EE-avfall.

3. Produsentene/importørene blir målt i hele EU (EØS), og ikke slik det er i dag med kilo EE-avfall per innbygger per land. Man setter ikke lengre krav til at et land eller returordningene i et land skal klare minimumsmålene, men kravet settes til produsentene av produktene.

Forslaget til WEEE-direktiv fra EU-kommisjonen diskuteres i disse dager her i Norge hos blant annet Statens Forurensingstilsyn, Avfall Norge og hos oss i Elretur. Elretur er kjent med at store produsenter av EE-produkter er meget skeptiske til kravet om at innsamlingskostnadene blir overført til dem fra kommunene og de interkommunale renovasjonsselskapene. Et annet moment er også at kravet til innsamling er lite realistisk på kort sikt. Vi vil holde dere kontinuerlig oppdaterte på temaet så snart vi får mer informasjon enten fra norske myndigheter eller fra Bryssel.

Jeg håper dere finner årets miljørapport spennende og tar gjerne i mot tilbakemeldinger på saker eller tema som dere ønsker belyst – enten i nyhetsbrev eller i neste års miljørapport.

Jeg vil ønske alle våre kunder og samarbeidspartnere et godt miljø-økonomisk år og håper dere tar et bevisst steg videre i deres arbeid for et enda bedre miljø.

Med vennlig hilsen
Stig Ervik
Administrerende direktør

Elretur AS er et landsdekkende, kollektivt, nonprofit returselskap for innsamling, gjenvinning og miljøriktig håndtering av elektrisk og elektronisk avfall. Innsamling og behandling av avfall skjer gjennom egne samarbeidspartnere. Elreturs kunder er bedrifter som har plikter etter avfallsforskriften (EE-forskriften). Dette er bedrifter som importerer, eller i Norge produserer, elektriske og elektroniske apparater.

Bak fra venstre: Ole Strøm (økonomisjef), Stig Ervik (administrerende direktør), Guro Kjorsvik Husby (markeds- og informasjonssjef), Turid Kibsgård (administrasjonssekretær) og Ole Viggo Svendsen (teknisk sjef). Foran: Petter Herud (markedskonsulent) og Christine Løvvik (miljøingeniør).

Bransjens viktigste miljøtiltak feirer 10 år!

Norges største returselskap har samlet inn, miljøsanert og gjenvunnet elektrisk og elektronisk avfall i 10 år! Det skal feires!

Først blir det innsamling av småelektronikk i Trondheim den 18. april, show og konkurranser. Stian Barsnes Simonsen er med oss sammen med Miljøagentene som ikke er sinte – bare veldig veldig skuffet, dersom ikke alle har med seg EE-avfall denne dagen. Premier til alle som leverer småelektronikk! Skolene utfordres på forhånd til å samle inn småelektronikk for å vinne klassesett med bærbare datamaskiner!

Lørdag 9. mai er vi i Bodø og planlegger mye moro med konkurranser, miljøsti og premiering til alle som tar med EE-avfall til Glasshuset, og Stian er med denne gangen også. I Bodø utfordres også skolene til å samle inn mest mulig småelektronikk.

Onsdag 3. juni på ettermiddag/kveldstid blir det miljøfest sentralt i Oslo med overrekkelse av Elreturs

miljøpris på til sammen 500.000 kroner og foredrag av Gøran Persson. Invitasjoner til dette arrangementet blir sendt ut ved påsketider.

Fredag 5. juni har Elretur og Miljøagentene slått seg sammen og feirer verdens miljødag og Elreturs 10års-jubileum med stor parade ned fra slottet til Løvebakken, vi samler inn småelektronikk og har stor fest for 3000 barn og unge.

Sist, men ikke minst, reiser vi til Stavanger den første uka i november under den landsdekkende kampanjen (les mer side 19) for å sette fokus på EE-avfall.

Vi i Elretur håper vi gjennom disse aktivitetene kan bidra til at alle blir flinkere til å levere inn EE-avfall til forhandlere eller kommunale miljøstasjoner, slik at vi kan gjøre det vi skal – nemlig å fortsette å miljøsanere og gjenvinne EE-avfall også de 10 neste årene!

Den viktigste jobben!

Det viktigste som gjøres med det elektriske og elektroniske avfallet som samles inn av Elretur er miljøsaneringen. Miljøsanering består i å identifisere og sortere ut de komponentene i EE-avfallet som inneholder miljøskadelige stoffer. Alle som jobber med elektrisk og elektronisk avfall har ekspertise innen dette fagområdet og vet alt om hvilke miljøgifter man kan forvente i de forskjellige produktene, samt hvilke produkter som må behandles spesielt.

I 2008 har Elretur satt rekord i utsortering av miljøgifter fra EE-avfall. Aldri tidligere har Elretur fjernet så mye miljøfarlig avfall som i 2008. Hele 10 061 tonn eller 14 % av mengden EE-avfall som ble samlet inn ble sortert ut som farlig avfall i 2008.

De miljøskadelige stoffene blir behandlet på forskjellig vis. Enkelte miljøgifter legges på spesialdeponier for farlig avfall. Andre miljøgifter blir destruert under høy varme. Da blir varmen fra destruksjonsprosessen utnyttet til energigjenvinning. Mesteparten av det miljøfarlige avfallet går allikevel til materialgjenvinning.

Materialgjenvinning av miljøskadelig avfall er mulig fordi så snart miljøgiftene i avfallet er destruert, er det som regel plast eller metaller igjen i avfallet som det er viktig å gjenvinne.

Kretskort er et godt eksempel – de er gjerne behandlet med bromerte flammehemmere. Så snart de bromerte flammehemmerne er destruert er det ingen ting i veien for å materialgjenvinne de verdifulle metallene som sitter igjen på kretskortet.

CRT-glass fra TV-apparater og datamonitorer utgjør den desidert største fraksjonen av miljøskadelige stoffer som ble sortert ut i 2008. CRT-glass inneholder en betydelig mengde bly, men på tross av dette har Elretur sammen med behandlingsoperatørene Stena Metall AS og Weee Recycling AS sikret gode gjenvinningsløsninger også for dette avfallet.

Hele 63 % av det utsorterte miljøfarlige avfallet går til materialgjenvinning. 32 % går til energigjenvinning. 1,5 % går til termisk destruksjon, mens 3,5 % legges på deponi.

Utsorterte fraksjoner med miljøskadelige stoffer i 2008

CRT-glass fra TV og monitorer	5 640 tonn
Plast med bromerte flammeh.	2 800 tonn
Kretskort	1 053 tonn
Batterier	154 tonn
Olje	138 tonn
Ozonnedbrytende KFK-gasser	100 tonn
Tonerkassetter	98 tonn
Asbest	44 tonn
Kondensatorer med PCB eller PCT	15 tonn
LCD-skjermer	12 tonn
Komponenter med kvikksølv	4,2 tonn
Komponenter med beryllium	2,4 tonn
Kvikksølvlampe fra LCD-skjerm	0,5 tonn

Miljøsanering av LCD-skjermer

Årsaken til at LCD-skjermer sorteres ut som miljøfarlig avfall er på grunn av de mange og veldig tynne lysrørene som sitter bak TV-skjermen for å lyse opp bildet. Disse lysstoffrørene inneholder hver og en små mengder med kvikksølv, som er en miljøgift det

er særdeles viktig å få fjernet. Miljøsaneringsjobben med LCD-skjermer er spesielt krevende på grunn av behandlingen som kreves for ikke å knuse de tynne lysstoffrørene.

De ulike beholderne er allerede tatt i bruk blant annet av kundene på Vinterbro kjøpesenter, og tilbakemeldingene fra senterets ledelse er meget positive.

Innsamlingsløsninger i butikk og på kjøpesenter

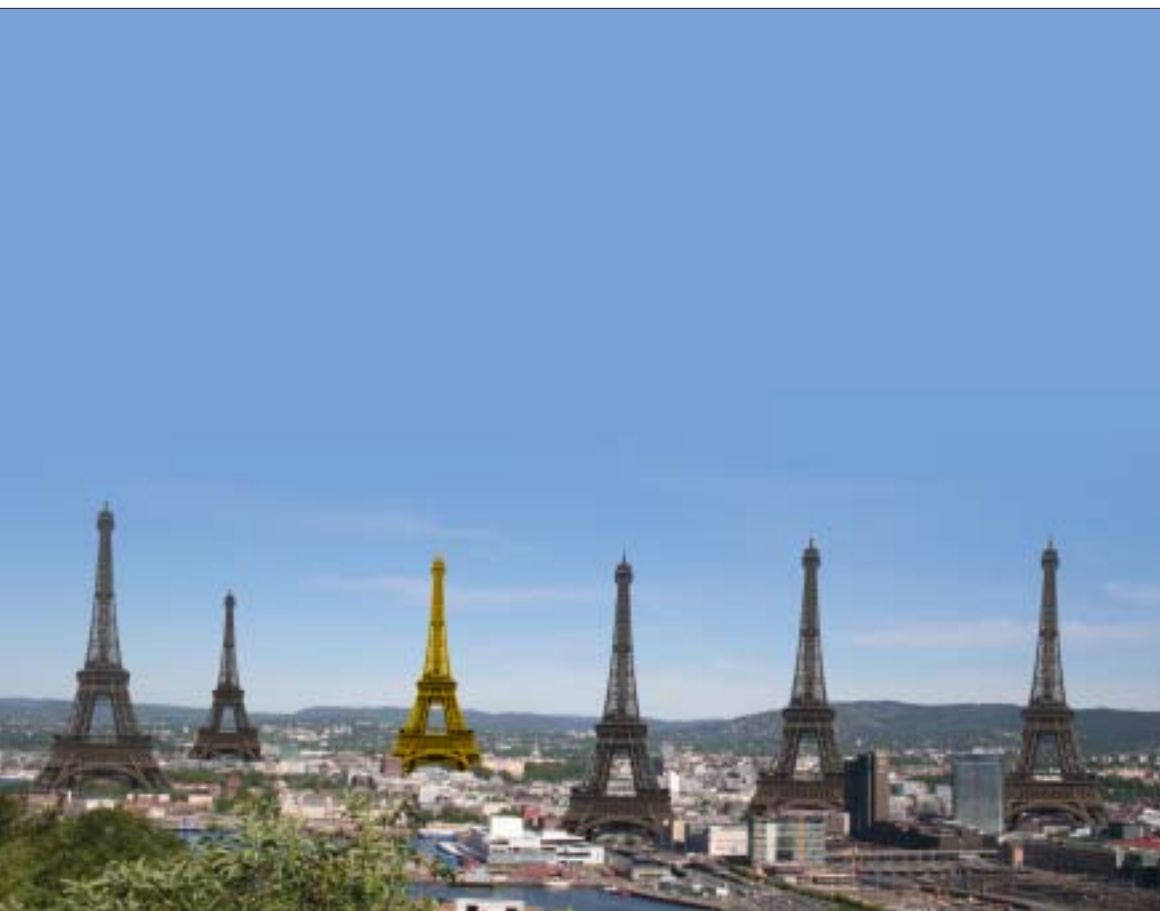
Elretur har utviklet innsamlingspunkter for EE-avfall til bruk hos forhandlere av EE-produkter, samt en større type som kan brukes der det er mer retur enn kun småelektronikk.

Konseptet ble utviklet til bruk under kjøpesenterkjeden Steen og Strøms **Godt Valg Kampanje** i uke 10 - 2009. Tilbakemeldingene etter kampanjen er meget positive. Den enkle løsningen som står i butikken er tatt godt i mot av kundene, og den store oppsamlingsløsningen som står i friarealet i flere kjøpesenter

rundt om i landet, har egne beholdere for småelektronikk, batterier, lysstoffrør og lyspærer. Beholderne i oppsamlingspunktene tas lett ut og tømmes over i større oppsamlingsenheter, før Elreturs transportører kommer og henter EE-avfallet.

Designet på oppsamlingspunktene kan man selv bestemme – eksemplene er bestemt ut fra Steen og Strøms kriterier – samtidig som Elretur står for det rettleidende innholdet på enhetene.

Er du interessert i å ha et slikt oppsamlingspunkt hos deg i din butikk, eller ønsker du et felles oppsamlingspunkt for flere forhandlere av EE-produkter i et større senter? Ta kontakt med Elretur for informasjon om priser og levering.

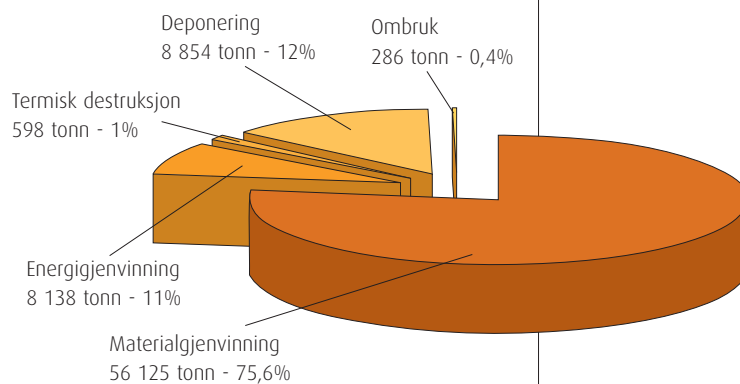

Metaller tilsvarende mer enn 6 Eiffeltårn ble gjenvunnet i 2008!

Over 75 % av alt EE-avfallet Elretur samlet inn i 2008 ble utnyttet i form av materialgjenvinning. Jern, kobber og aluminium er de største og viktigste metallene i avfallet. Metallene blir sortert ut og smeltet om til nye råstoffer.

Da Eiffeltårnet ble bygget, bestod det av 7000 tonn jern. Elretur gjenvant nesten 37 500 tonn jern siste år. Det betyr at med Elreturs gjenvinning av jern i 2008 kunne vi plassert 5 Eiffeltårn i Oslo. Vi samlet også inn over 10 000 tonn med edle metaller som kobber, aluminium, sølv, gull og palladium. Det betyr at vi i teorien også kunne bygget et skinnende blankt Eiffeltårn til i Oslo, slik illustrasjonen ovenfor viser. Til sammen 87 % av alt EE-avfallet Elretur samlet inn i 2008 gjenvunnet, enten i form av materialgjenvinning eller energigjenvinning.

Disponering av EE-avfall i 2008

Fra EE-avfall til sekundært råstoff

1

Alle som selger elektriske og elektroniske produkter plikter å ta i mot samme type produkter når disse en dag blir avfall – kostnadsfritt for deg som forbruker. Kommunale gjenvinningsstasjoner eller miljøstasjoner tar også imot alle typer EE-avfall kostnadsfritt når du som privatperson skal kaste dette.

2

Elreturs transportører henter EE-avfall rundt om i hele Norges land. Kjøretøyene som brukes skal være lett gjenkjennelige. Elretur henter kasserte elektriske og elektroniske produkter på ca 2500 faste steder. Nær alle landets kommuner og interkommunale renovasjonsselskaper har avtale med Elretur om henting av EE-avfall.

3

Elektrisk og elektronisk avfall må miljøsaneres. Det er miljøgifter i så godt som alle elektriske og elektroniske produkter. Disse er ikke skadelige under bruk av produktene, men det er viktig at miljøgiftene fjernes fra produktene når EE-produktene blir kastet og skal gjenvinnes.

4

Etter at miljøsaneringen er gjort og plast, glass osv er sortert ut, knuses de resterende metallene til små biter (fraksjoner) før de skal inn i store smelteovner. Eksemplet på bildet viser en fraksjon med høyt kopperinnhold.

5

Smelteprosessen krever ekstrem høy varme, og de forskjellige metallene skilles ut i en prosess som skjer etter selve smelteprosessen, gjennom en elektrolyseprosess. Deretter smeltes metallene på nytt og går gjennom nye prosesser for at man til sist skal sitte igjen med rene metaller.

6

Gull, sølv, kopper, palladium, aluminium, jern, og stål er i hovedsak metallene som gjenvinnes fra elektrisk og elektronisk avfall. Den største mengden er jern og stål, og det er i særdeleshet hvitevarene vi forbrukere kaster som drar opp mengdene. Noe gull blir det også – 25 000 tonn med høyverdi-kretskort gir 2-3 kilo gull.

Bromerte flammehemmere

- Fellesbetegnelse for en større gruppe organiske stoffer som virker hemmende på utvikling av brann.
- Den bromerte flammehemmeren deka-BDE er også påvist i mennesker og dyr, og det er mistanke om nevrotoksiske effekter
- Dekab-BDE spres gjennom luften og avsettes antakelig på vegetasjon og på overflaten til insekter slik at miljøgiften tas opp gjennom føden til plante- og insektspisende fugler og dyr

(kilde: forskning.no og miljøstatus.no)

Norsk gråspurv full av bromerte flammehemmere

Bestanden av gråspurv i Norge har sunket nesten 15 % i løpet av de siste årene. I enkelte europeiske land er den tidligere så vanlige fuglearten nesten ikke å se lengre. Miljøgiften bromerte flammehemmere som blant annet finnes i elektriske produkter, kan være årsaken.

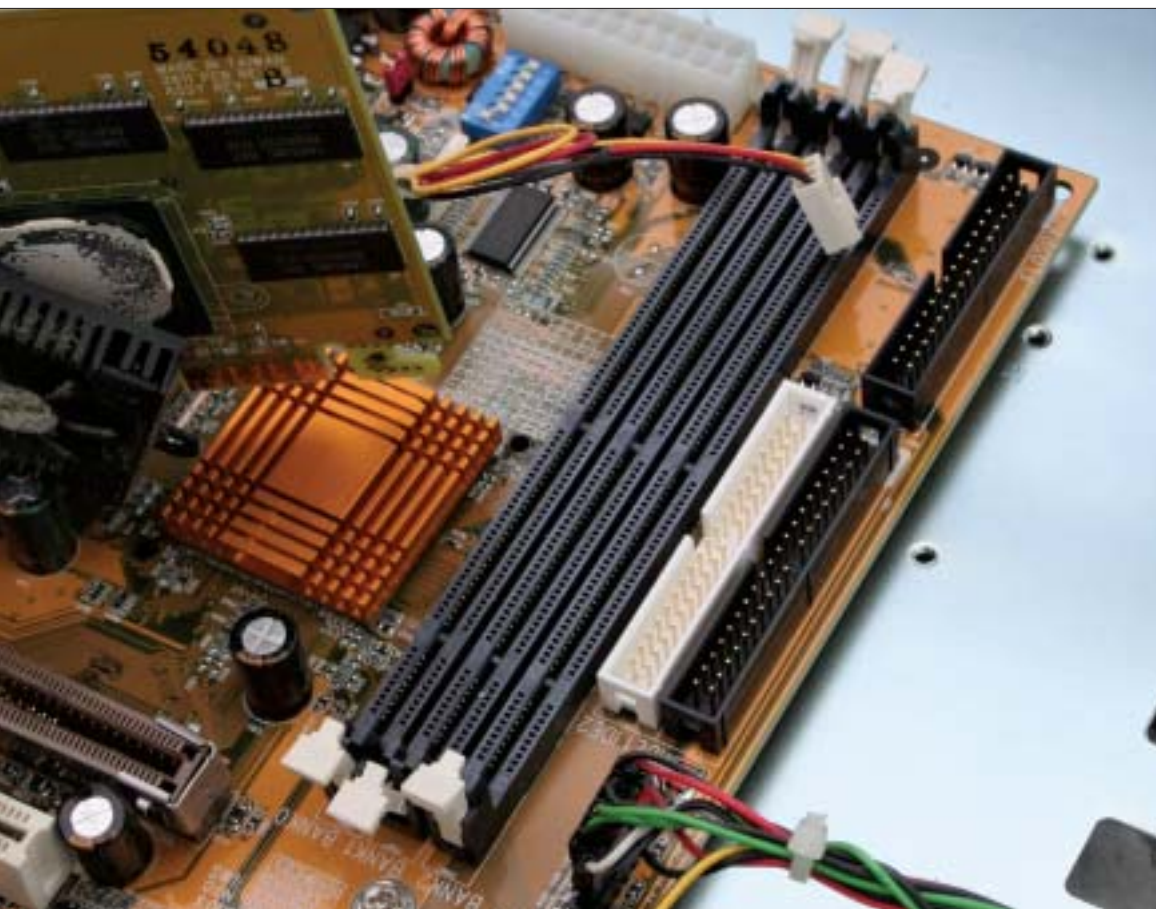
Forskere fra Biologisk institutt ved NTNU har undersøkt gråspurv på Helgelandskysten, og konstaterer betydelige mengder av miljøgiften deka-BDE i spurvene. Dekab-BDE er en type bromert flammehemmer som ikke har noen lokale kilder i dette geografiske området.

Fram til nå har man antatt at visse bromerte flammehemmere (BDE) som brukes til å gjøre ulike materialer i plast eller tekstiler mindre brannfarlige, ikke tas opp i fugle- eller dyrekropper fordi mole-

kylene er for store til det. Funnet forskerne ved NTNU har gjort er derfor oppsiktsvekkende, også fordi dette funnet utgjør det høyeste nivået av deka-BDE som noen gang er rapportert i fugler i Europa.

Dekab-BDE spres gjennom luften og avsettes antakelig på overflaten til vegetasjon og insekter slik at miljøgiften tas opp gjennom føden til plante- og insektspisende fugler og dyr.

Miljøgiften deka-BDE og andre liknende miljøgifter kan ødelegge DNA og påvirke atferd og reproduksjon hos dyr, og disse miljøgiftene kan derfor være en av årsakene til bestandsnedgangen hos spurv.

Behandling av produkter med bromerte flammehemmere

I 2008 samlet Elretur inn 1053 tonn med kretskort med bromerte flammehemmere. Å miljøsanere kretskort innebærer å destruere de bromerte flammehemmerne som kretskortene er dekket med.

Bromerte flammehemmere er en felles organisk betegnelse for noen spesielle stoffer som virker hemmende på utvikling av brann. Grunnstoffet brom innehar denne egenskapen. De forskjellige typene bromerte flammehemmere destrueres ved termisk destruksjon – det betyr at de kjemiske forbindelsene spaltes til nye og ufarlige forbindelser ved svært høy temperatur.

Store mengder av platen rundt elektriske produkter er også behandlet med bromerte flammehemmere. Både kretskort og plast går til energigjenvinning,

hvor energien i platen som brennes i forbrenningsanleggene utnyttes i for eksempel fjernvarmeanlegg.

Det er store mengder verdifulle metaller i kretskort, og dette metallet skal gjenvinnes etter at de bromerte flammehemmerne er destruerte. For å kunne gjenvinne metallene i kretskortene må disse først smeltes, deretter skilles de forskjellige metallene ut gjennom avanserte kjemiske prosesser, og vi sitter igjen med metaller som gull, sølv, kobber og palladium.

Metallmarkedet er globalt, både for jomfruelig materiale og for gjenvunnet materiale.

Når gjenvinningen av EE-avfall øker i Norge, bidrar det til at man henter ut færre råstoff; metaller, fra gruvedrift. Dette fører til redusert energibruk og dermed også reduserte utslipp av klimagasser globalt.

Gjenvinning viktig for klimaet

Klimaforandringene i verden er vår tids mest omtalte miljøtrussel. Gjenvinning av EE-avfall er en særdeles effektiv bidragsyter for å motvirke klimaforandringene. Jo mer EE-avfall som gjenvinnes, jo større gevinster er det å hente på klimasiden.

Ved å gjenvinne EE-avfall minsker utslippene av karbondioksidene på jorden, og dermed kan vi alle være med på å redusere klimatrusselen vi nå står ovenfor.

Metaller og fraksjoner fra EE-avfall sendes verden rundt for å smeltes om og benyttes i nye produkter. Transportlengdene er enorme. Likevel er klimaregnskapet positivt.

Norge er et godt eksempel. Elreturs transportører kjører på kryss og tvers over hele landet, hver eneste dag og uke i hele året, for å samle inn gamle kjøleskap, ødelagte komfyrer, vaffeljern som ikke virker lengre og støvsugere som lukter vondt. Transportørene henter på kommunale gjenvinningsstasjoner og hos forhandlere av elektriske og elektroniske produkter.

Elreturs samlede innsats; gjenvinning av skrapmetaller fra EE-avfall samt håndteringen av KFK-gassene i kjøleskapene, gir en besparelse i utslipp av klimagasser i

inneværende år tilsvarende 700 000 tonn CO₂. Elreturs landsomfattende transport tilsvarer bare ca. 1 % av det utslippet av CO₂ Elretur har spart verden for gjennom sin virksomhet.

Årsaken til dette ligger blant annet i det faktum at det kreves mye mindre energi å smelte om skrapmetall sammenlignet med å hente nytt råstoff fra gruvevirksomhet.

Vår tids klimautfordringer er globale. Økt gjenvinning av EE-avfall er derfor et viktig klimatiltak. Husk å levere alt som går på strøm og batterier tilbake til forhandler eller til en kommunal gjenvinningsstasjon.

Klimanytten ved å gjenvinne kobber er meget stor. Ett tonn gjenvunnet kobber sparer hele 20 tonn CO₂. Også energimessig er det mye og hente på å gjenvinne kobber. Ved å produsere nye kobberprodukter av gjenvunnet materiale reduseres energiforbruket med 90 %.

(Kilde: Klimanytte av gjenvinning, utgitt på oppdrag fra: Norsk Industri, Norsk Returmetallforening og Norsk Returpapirforbund.

Kunde av Elretur?

Det gir automatisk medlemskap i Grønt Punkt Norge

Elretur var tidlig ute med å sørge for at alle importører/produsenter tilknyttet vårt returselskap også skulle få ivare tatt sitt emballasjeansvar.

Allerede i 2001 ble Elretur medlem i Materialretur som det het den gang, som i 2006 skiftet navn til Grønt Punkt Norge.

Gjennom et kollektivt medlemskap i Grønt Punkt Norge har Elretur sørget for at alle tilsluttede bedrifter har tatt sitt returansvar for emballasjen rundt elektronikkproduktene som tilføres det norske markedet. Dette gjelder emballasje som for eksempel plast, isopor og papp.

Gebyrene for emballasje er inkluderte i miljøgebyrene til Elretur. Avtalen med Grønt Punkt Norge er en medlemsfordel Elretur har til dem som oppfyller ett av følgende kriterier:

- Selskapets import eller produksjon i det norske markedet inneholder minimum (målt i vekt) 60 % elektriske og elektroniske produkter.
- Selskapets totale import/produksjon til eller i

Norge, uavhengig av produktkategori, overstiger ikke 500.000 kilo nettovekt.

Inndelingen i disse gruppene er gjort årlig av Elretur, basert på importstatistikken til alle våre tilsluttede bedrifter. Grønt Punkt Norge mottar årlig en oversikt fra Elretur, og kontakter deretter hver enkelt bedrift med tilbud om et medlemsbevis. Det er viktig å merke seg at kun de selskapene som svarer skriftlig på henvendelsen mottar et medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge. Medlemsbeviset medfører ingen merkostnader.

Elretur har også understreket i miljøsertifikatet som sendes ut årlig som bevis på tilknytningen til Elretur, at tilknytningen inkluderer medlemskap hos Grønt Punkt Norge.

Elretur er det eneste av returselskapene for EE-avfall i Norge som har denne medlemsfordelen for sine importører og produsenter av EE-produkter.

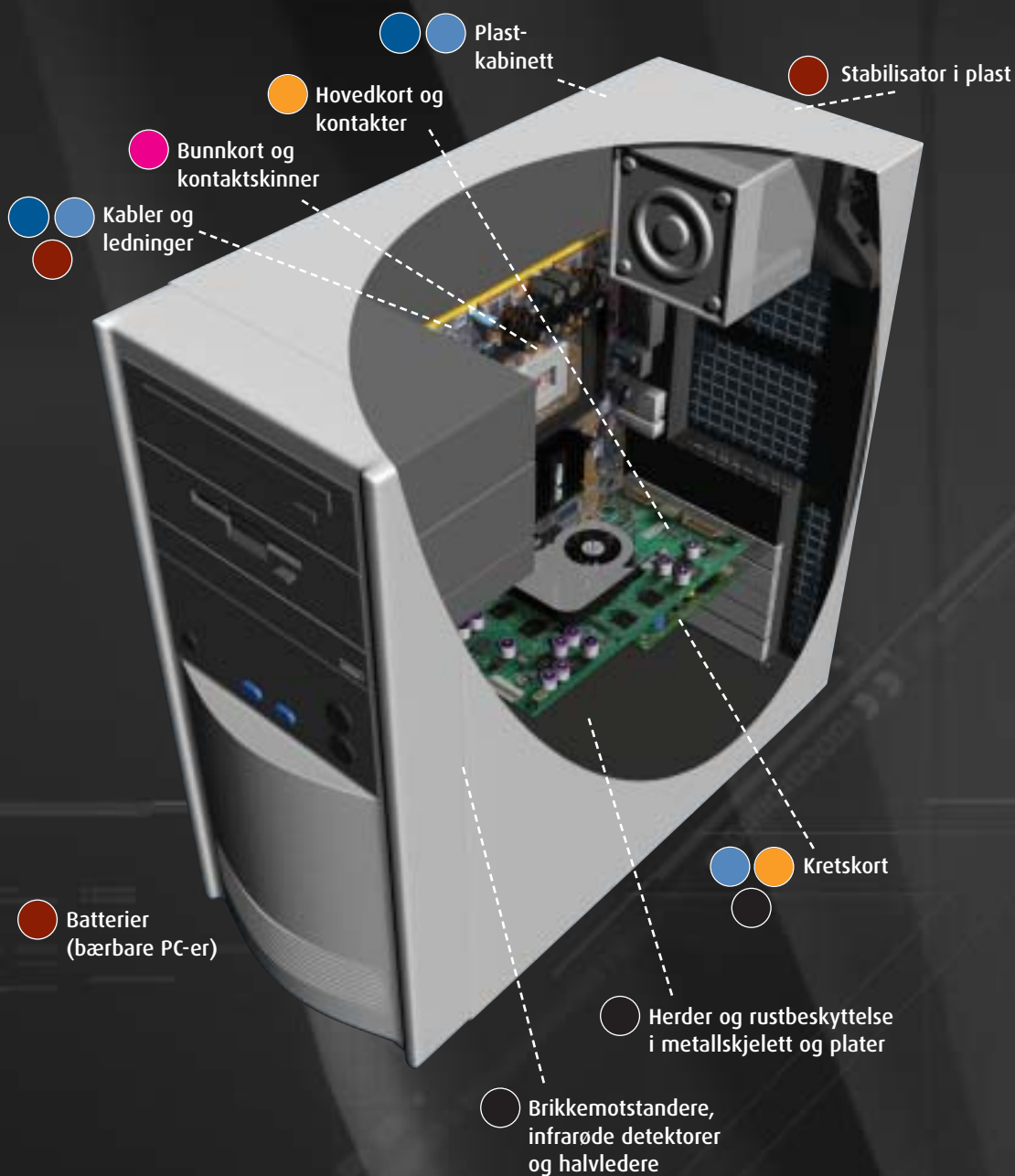
Kjente miljøgifter i EE-avfall

- BLY** er en nervegift som også skader nyrene og forplantningsevnen. Bly kan føre til hjerneskader hos små barn.
- PVC** er en plasttype som når den brennes danner det giftige stoffet dioksin som er kreftfremkallende.
- BROMERTE FLAMMEHEMMERE** er en relativt ny miljøgift som har vist seg å være hormonforstyrrende samt at den kan fremkalle fosterskader.
- BARIIUM** er et stoff som i for store mengder gir tarmproblemer, muskelsvekkelse, pusteproblemer og forandringer i blodtrykket.
- KROM** kan hvis dette pustes inn, gi lever- og nyreskader, samt øke risikoen for lungekreft astmatisk bronkitt.
- KVIKKSØLV** kan overføres til spedbarn gjennom amming. Miljøgiften kan gi nyreskader og motoriske og mentale forstyrrelser som følge av skader på sentralnervesystemet, samt fosterskader.
- BERYLLIUM** er kreftfremkallende, og berylliumstøv gir lungelidelser.
- KADMIUM** og forbindelser av denne miljøgiften er kreftfremkallende. Kadmium hopper seg opp i nyrene og gir kroniske nyreskader. Kadmium konkurrerer med kalsium i skjelettet og høyt belastningsnivå av kadmium kan føre til deformasjoner. Kadmium tas også opp gjennom lungene og gir akutt skade i lungene

Kilde: Miljostatus.no

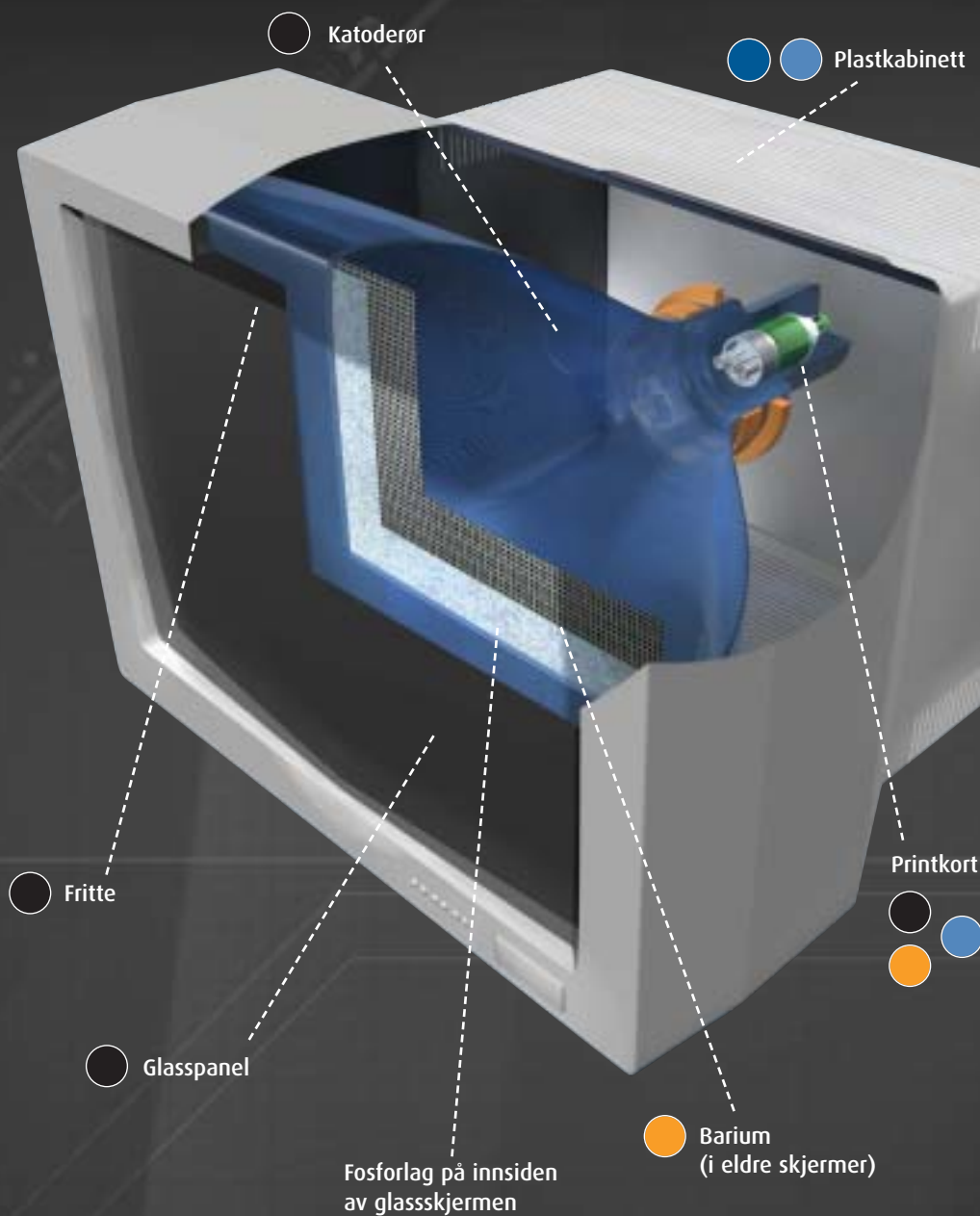
Miljøgifter i EE-avfall

PC-er og alle andre typer kasserte elektriske og elektroniske produkter inneholder deler som ikke utgjør noen fare for oss i hverdagen. Men, dersom disse produktene ikke håndteres riktig når de kasseres, kan disse medføre utslipp av mange forskjellige miljøgifter.

Giftige komponenter i en CRT-monitor

Billedrør i dataskjermer og fjernsyn kan inneholde opptil 4 kg bly. LCD-skjermene som er med og erstatter de gamle tjukkas tv-ene, inneholder færre miljøgifter enn de gamle. Men - det er kvikksølv i billedrørene som ligger bak skjermen og lyser opp bildet.

PC-er inneholder miljøgifter som bly, beryllium, og krom (hexavalent). Hvis man brenner ledningene med PVC-trekk for å avdekke kobberet inni, frigjøres dioksiner.

Hvis EE-avfall kastes i restavfallet, brennes ulovlig i Afrika eller Kina eller dumpes i grøfta, kan materialer, eller forbindelser i EE-avfallet sive ut og forgifte jord, luft og vann.

PCretur er et miljø-samarbeid mellom Elretur og Alternativ Data for gjenbruk av PC-er til skoler i Norge.

- Alternativ Data er spesialister på gjenbruk av IKT-utstyr til skoleverket. Siden 1999 har de levert 100 000 PC-er til skoler i hele landet.
- Utstyret slettes forskriftsmessig med Ibas-teknologi som er godkjent av blant andre norske myndigheter og Nasjonal Sikkerhetsmyndighet.
- Når PC-ene ikke lengre duger for skolebarn og skoleungdom, kommer de inn i Elreturs returløsning for EE-avfall og behandles og gjenvinnes i Norge etter norsk regelverk.

Ønsker du mer informasjon om PCretur eller trenger du grundigere presentasjon av gjenbruksløsningen – ta kontakt med Hege Skodje i Alternativ Data på 92 89 73 00 eller Petter Herud i Elretur på 92 42 09 90

Veileder

Punkter å hensynta for offentlige og private bedrifter ved anskaffelse av IKT-utstyr

- lovmessig og miljøriktig retur av brukt utstyr

PCretur

PCretur har utarbeidet en oversikt som innkjøpere og det offentlige kan benytte når de skal gjøre innkjøp hvor lov om offentlige anskaffelser kommer med i bildet.

For mer informasjon om PCreturs veileder **Punkter å hensynta for offentlige og private bedrifter ved anskaffelse av IKT-utstyr** se kontaktinformasjonen til PCretur.

Skal du kvitte deg med datautstyr? PCretur har løsningen!

PCretur er Norges eneste gjenbruks- og gjenvinningstilbud som garanterer for sikker sletting, sikre logistikk løsninger, gjenbruk og miljøsanering i Norge.

Det er flere aktører på markedet som tilbyr gjenbruksløsninger av brukt datautstyr. Det er et stort marked, og med den utskiftningshyppigheten norske bedrifter har på datautstyr er det også miljømessig meget fornuftig å gjenbruke data-maskiner som ikke er brukt mer enn 3-4 år.

PCretur er et samarbeid mellom Elretur og Alternativ Data for gjenbruk av PC-er til skoler i Norge. PCretur sender ikke brukt datautstyr ut av Norge på grunn av verdensmarkedssituasjonen innen brukt datautstyr. Det er et stort marked for gjenbruk av IKT-utstyr rundt om i verden, men flere og flere rapporter og statistikk fra forskjellige miljømyndigheter viser at det i dag er mer snakk om forsøpling av ikke-vestlige land, og ikke bidrag til utvikling når brukt IKT-utstyr selges eller gis bort til fattige land i Afrika og Asia.

PCretur garanterer derfor for at datautstyr som kommer inn i systemet kun gjenbrukes i Norge, og det er barne- og ungdomsskolen som i all hovedsak er PCreturs gjenbruksmarked.

Etter at datautstyret er utrangert fra skolen kommer det inn i Elreturs returlogistikk og miljøsaneres og gjenvinnes etter norsk regelverk. Dette er også et meget viktig aspekt. Norge har den strengeste lovgivningen i verden i forhold til miljøsanering og behandling av EE-avfall. Og med den hyppige utskiftningen vi i Norge har på IKT-utstyr er det absolutt nødvendig å ta på seg det ansvaret som også ligger i et slikt forbruk, nemlig å miljøsanere og gjenvinne utstyret når det blir avfall. Dersom brukt IKT-utstyr selges ut av landet, finnes det ingen garantier for hvor dette utstyret havner den dagen det ender som avfall.

Alt datautstyr slettes forskriftsmessig ved å bruke sletteverktøy fra Ibas som er sikkerhetsklarert fra Nasjonal Sikkerhetsmyndighet.

Stian Barnsnes Simonsen var med under Barnas Holmenkollidag. Han blir også med på Elreturs elektriske lørdager rundt om i Norge.

Elretur og Miljøagentene samarbeider

Miljøagentene, som er barnas miljøvernorganisasjon, og Elretur har inngått en samarbeidsavtale hvor de skal jobbe sammen for å få mer småelektronikk levert inn der det hører hjemme – til en forhandler av EE-produkter eller til en kommunal mottaksstasjon.

Første samarbeidsprosjektet var Barnas Holmenkollidag som ble arrangert i Frognerparken i Oslo. Det var en snø- og regntung dag i Frognerparken, men arrangørene regnet med at over 20 000 mennesker allikevel var innom og gikk løypene sine på ski, var med på lek og konkurranser – og leverte EE-avfall på Elreturs og Miljøagentenes felles stand. Oppmøte på standen var formidabel, og veldig mange hadde med småelektronikk som ble samlet inn og siden levert til miljøsanering og gjenvinning ved Elreturs behandlingsanlegg.

I tiden frem mot sommeren skal Miljøagentene og Elretur ha et elektrisk roadshow i Trondheim den 18. april, og det samme skjer i Bodø den 9. mai.

På verdens miljødag den 5. juni skal vi sette fokus på småelektronikk i hovedstaden. Under den landsdekkende innsamlingskampanjen som skal arrangeres i hele Norge i november, kommer Miljøagentene og Elretur til å gjøre noe spennende sammen i Stavanger.

Miljøagentene hadde laget en flott miljøsti til alle som ville teste sine kunnskaper.

Levering av EE-avfall i Elreturs spesialdesignede benkopsamlingskasser.

Landsdekkende kampanje med fokus på småelektrisk avfall

Den første uka i november skal hele Norge samle inn kasserte småelektriske og -elektroniske produkter og levere dem inn til miljøsanering og gjenvinning.

Elretur, sammen med blant annet Statens Forurensingstilsyn, Miljøverndepartementet, Avfall Norge og de andre returselskapene for EE-avfall, skal rette oppmerksomheten mot EE-avfall i november. Alt for mange kaster småelektriske artikler i søpla istedenfor å levere dette tilbake til forhandlere av elektriske og elektroniske produkter eller til en kommunal mottaksstasjon.

Statens Forurensingstilsyn har vært på landsdekkende tilsynsaksjoner hos forhandlere og kjeder av EE-produkter, særlig for å undersøke om informasjonsplikten disse har, til å informere om at EE-avfall ikke skal kastes sammen med restavfall og at det tas imot gratis hos forhandlere, overholdes. En oppsummeringsrapport som kom ut før jul i 2008 viser at så mange som 70 % av forhandlerne ikke overholder pliktene de er pålagt i EE-forskriften.

Elretur oppfordrer alle kjeder og forhandlere av EE-produkter til å være med på denne kampanjen. Vær kreativ og vis at deres bedrift tar miljøansvar for EE-produktene dere tilfører markedet og som en dag blir avfall.

Avfall Norge, som er paraplyorganisasjonen for landets kommunale og interkommunale renovasjonsselskaper, og som også har

prosjektledelsen for denne kampanjen, arbeider for å involvere alle landets kommuner til å være med.

Elretur, som har forhandlere og kjeder knyttet til seg over hele landet, ønsker å utfordre butikkene og kjedene til å være med på denne kampanjen. Det er opp til hver enkelt forhandler og kjede hvordan man utnytter denne kampanjeperioden, det som er viktig er at forbruker skal informeres om småelektronikk og at dette skal leveres inn igjen når det er avfall.

Det planlegges mange aktiviteter og stunt som skal sørge for medieoppmerksomhet under kampanjeperioden. Sørg for at din bedrift er med på kampanjen og ikke stilles til veggs når journalisten fra lokalavisa eller fra et landsdekkende mediehus kommer for å se om kjedene og forhandlerne av EE-produkter har alt på plass.

Elektriske leker er en produktgruppe det leveres for lite av til Elreturs retursystem, og som det blir ekstra fokus på under kampanjen i november.

250 000

har fått undervisning i Ella Miljøbil!

Det rullende klasserommet som reiser rundt i hele Norge og underviser barn og unge om farlig avfall og EE-avfall, har nå undervist 250 000 barn. Det ble feiret i Trondheim, og klassen med elev nr. 250 000 har fått et klassesett med bærbare datamaskiner i premie, sponset av Alternativ Data.

Hans Petter Nilssen, daglig leder i Ella Miljøbil, synes det er gøy at så mange har fått undervisning i det rullende klasserommet. – Vi har stor tro på at det å få skoleelevene inn i Ella og la dem få undervisning der, gjør at de husker dette bedre enn dersom de bare skulle gjennomgå temaene i en vanlig klassesstime, sier Nilssen. – Det pedagogiske opplegget, hvor alle elevene har med seg EE-avfall inn bak i traileren og leverer det og etterpå får undervisning om hvorfor det er så viktig å levere inn EE-avfall og farlig avfall, er tuftet på noe vi i Ella Miljøbil tror veldig sterkt på, nemlig at dersom man utfører en handling, sitter kunnskapen mye bedre.

Ella Miljøbil er allerede reservert av kommunale og interkommunale renovasjonsselskaper resten av 2009. Dette er et populært tilbud.

- Det faktum at tjenesten vi leverer etterspørres og at vi kommer igjen og igjen til flere kommuner og interkommunale renovasjonsselskaper, er jo veldig tilfredsstillende, sier Nilssen. – Det borger i alle fall for at vi leverer kvalitet, smiler daglig leder Hans Petter Nilssen i Ella Miljøbil.

Skoleelever på vei inn i Ella Miljøbil for å levere EE-avfall.

elever

Styret i Elretur AS

Styreformann
Advokat dr. juris
Bjørn Stordrange
Steenstrup
Stordrange

Daglig leder
Synnøve Bjørke
Elektronikkbransjen

Generalsekretær
Per Morten Hoff
IKT Norge

Arve Aasmundseth
HMS ansvarlig, Norden
EDB Business Partner
Norge AS

Hein W. Barthold
Country Manager
Pioneer Norge AS

Geir Erik Lian,
Hewlett Packard

Adm. dir.
Runar Jacobsen
AM Hvitevarer AS

Adm. dir.
Jan Fredrik Hagen
AS Wilfa

Retursystemet

Elretur har høy servicegrad ovenfor kommuner og forhandlere

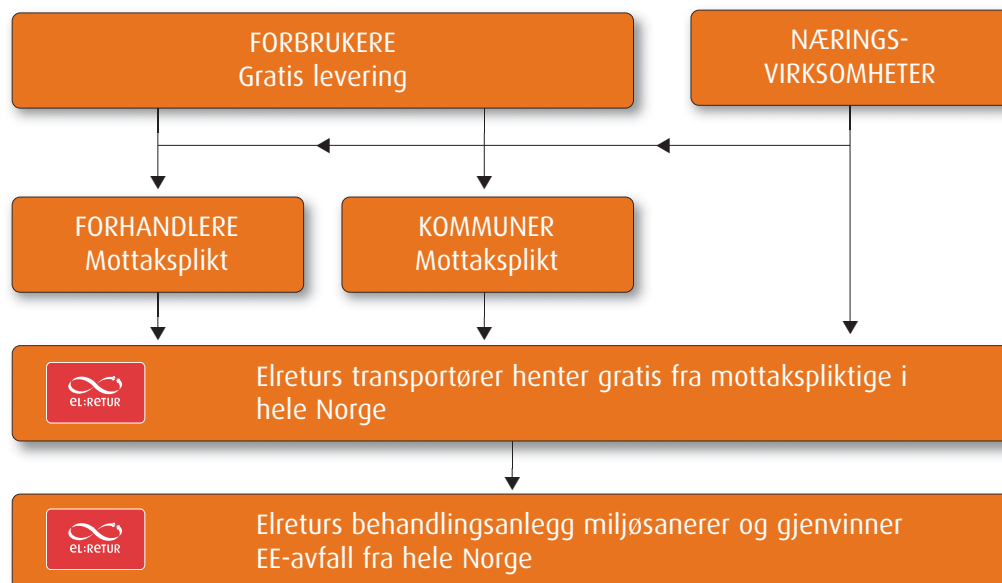
EE-avfall hentes ikke kun direkte av Elretur hos dem som er mottakspliktige i henhold til EE-forskriften (forhandlere og kommuner), men også hos næringsvirksomheter som for eksempel verksteder, kontorer, industri og tilsluttede importører/ produsenter.

Elretur yter høy service overfor mottakspliktige av EE-avfall. Avfall hentes vederlagsfritt direkte hos dem som er mottakspliktige i henhold til EE-forskriften - forhandlere og kommunale mottaksstasjoner. Elreturs transportører kan også tilby vederlagsfri henting av EE-avfall, samt gi tilbud om leie av oppsamlingsutstyr mot et vederlag fra andre avfallsbesittere, som for eksempel fra import- og produksjonsbedrifter med en tilslutningsavtale med Elretur. Dette gjelder også næringssetre og større offentlige virksomheter, og gjøres i samsvar med Elreturs retningslinjer for henting av EE-avfall.

Elreturs behandlingsoperatører kan tilby vederlagsfritt mottak av EE-avfall fra virksomheter som driver innsamling av avfall og fra andre avfallsbesittere som selv ønsker å transportere sitt EE-avfall til behandling. Dette skal skje i samsvar med Elreturs retningslinjer for mottak av EE-avfall. Elreturs retningslinjer for henting og mottak av EE-avfall kan leses på www.elretur.no

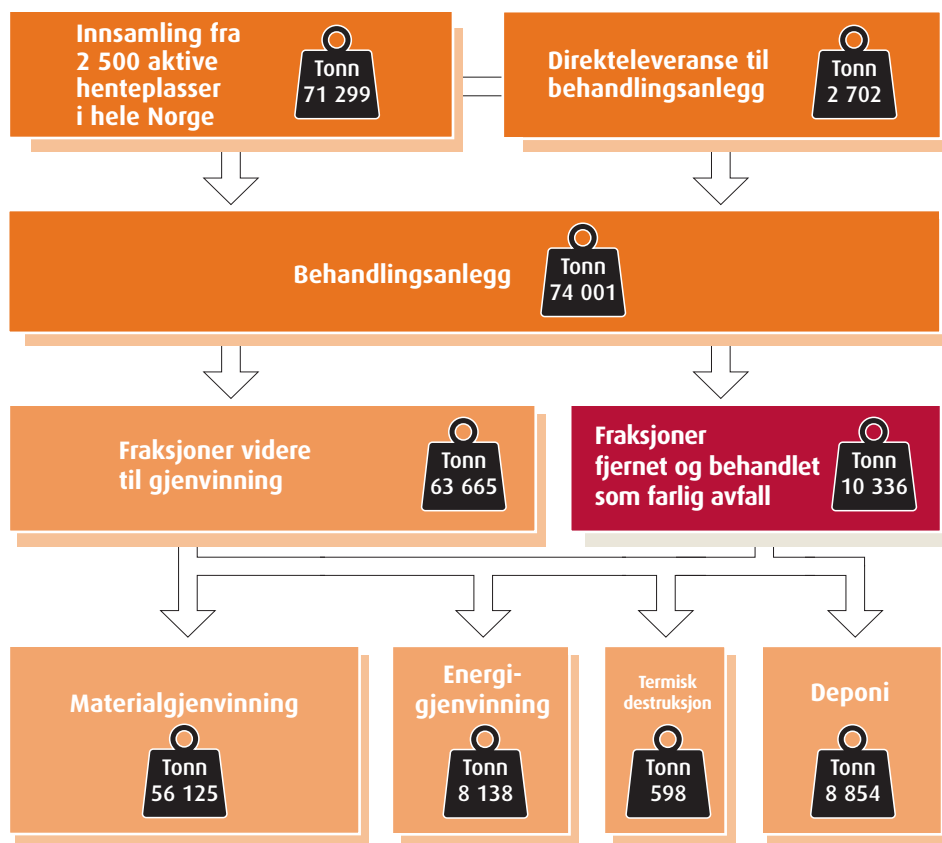
Avfallsforskriftens kapittel om kasserte elektriske og elektroniske produkter sier følgende om reglene for retursystemet for EE-avfall:

- Forbrukere kan levere kasserte EE-produkter gratis til forhandler som selger samme type produkt, uten å kjøpe nytt
- Forbrukere kan levere kasserte EE-produkter gratis til kommunen, uavhengig av type produkt
- Næringsvirksomheter kan levere kasserte EE-produkter til forhandler som selger samme type produkt, mot gjenkjøp
- Næringsvirksomheter kan levere kasserte EE-produkter til kommunen mot et vederlag, uavhengig av type produkt
- Elretur skal ta i mot EE-avfall vederlagsfritt fra virksomheter som samler inn avfall forutsatt oppfyllelse av en del gitte kriterier

Fra innsamling til gjenvinning 2008

I 2008 ble det samlet inn 74 001 tonn eller 15,5 kilo EE-avfall per innbygger. 10 336 tonn ble fjernet og behandlet som farlig avfall.

Bakgrunn for ordningen

Norge er et foregangsland når det gjelder innsamling og miljøriktig gjenvinning av elektrisk og elektronisk avfall. Bransjeavtalen, som ble inngått mellom Miljøvern-departementet og sentrale bransjeorganisasjoner den 16. mars 1998, har som formål å forebygge og redusere miljøproblemene forårsaket av kasserte elektriske og elektroniske produkter.

Bransjeorganisasjonene påtok seg et såkalt produsentansvar for at det ble etablert et landsdekkende returtilbud for alt EE-avfall med virkning fra 1. juli 1999. Leverandør-organisasjonene opprettet til dette formål returselskapene Hvitevareretur AS, Elektronikkretur AS og RENAS. De to førstnevnte er fra 1. april 2005 slått sammen til Elretur AS.

EE-forskriften

EE-forskriften, eller forskrift om elektrisk og elektronisk avfall av 16. mars 1998 er utgangspunktet for hele retur-systemet. Her tillegges blant annet produsenten, kommunene og forhandlerne ansvar i forbindelse med retur av EE-avfall. Produsentene har blant annet ansvar for å sørge for retur og miljøriktig gjenvinning av kasserte EE-produkter tilsvarende sin markedsandel.

Elreturs kunder

Listen omfatter 1042 bedrifter og er oppdatert per 31.03.2009

#NAME?
20:20 Mobile Nordic AS
20:20 Mobile Nordic AS
2M Electronic
3 Phase Measurements AS
3M Norge AS
A Novo Norge AS
A Novo Norge AS
Aastra Telecom Norway AS
ABAS AS Cutrin Norge
ABB AS
Abra Servicesystem AS
Access Mobility AS
Acer Computer Norway AS
Acte AS
Actebis Computer AS
Actebis Computer AS
AD Elektronikk AS
Adexi AB
Adimed AS
Agfa Graphics N.V.
Agfa Health Care N.V.
Agon AS
AH diagnostics AS
Akke-Bantex AS
AKS Innredning AS
Akumed AS
Akustikk AS
AKVA group Maritech AS
Alcadon AS
Alcatel-Lucent Norway AS
Alcon Norge AS NO 975 933 164
ALD Vacuum Technologies GmbH
Alfa Dental Trøndelag AS
Alfr. Clausen AS
Algol Pharma
Alternativ Data AS
Alv Gjestvang Cutrin Norge AS
AM-Hvitevarer AS
Amajo AS
AMO Advanced Med.Op. Norway AS
Amway Norge
Andersen & Berge AS
Andersen & Berge AS
Andreas Ruuds Eftf. AS
Ansoerg GmbH
Apis Elektro A/S
Apple Sales International
Appliance Norge AS
Applied Biosystems Europe BV
Aqva Nordic AS
Arctic Heating AS
Arctic Kulde Øst A/S
Arctic Spas Massasjebad AS
Arjo Scandinavia AS
Aronsen AS
Artisti AS
Arvani Display AS
AS Christiania Glassmagasin
AS Jubliee
AS Nestle Norge Div. Nespresso
AS Norsk Dental Depot
AS Opal
AS Wilfa
Ascom (Norway) AS
Ascot AS
Astra Tech AS
AT & T. Global Network
ATEA AS
Atea Logistics AB
Atelier Gyldne Snittet AS
ATLAS COPCO TOOLS AS
Audio Aktøren
Audio Media
Audio Media Professional AS
Audio Video Grimstad AS
Audio-Tech
Audiocom AS
Audiofreaks
Audiotronics AS
Audiovisuell Distrib. Bodø AS
Aurora Group Norge AS
AutoHiFi AS
Autronica Fire and Security AS
AV Concept
Avaya Norway AS
AVDesign Lys Lyd Bilde AS
Avid Norway
Avikom AS
Avinor AS
Avnet Nortec AS
AVreform AS
AXXE AS
B. Lie Agenturer AS
B.Braun Medical AS
B.G. Audio Import AS
Bang & Olufsen AS
Bankenes Betalingsentral AS
Bankenes Betalingsentral AS
Barcom Labelling AS
Barex Distribution AS
Bastian AS
Bausch & Lomb Nordic AB
Baxter AS
Baxter Healthcare S.A.
Bayer AS, Norsk avd. utland
BD Norge AS Med.tekn.senter
Beach Mountain AS
Bedriftssystemer AS
Beha Elektro AS
BEHA Fabrikker AS
Beiersdorf AS
Belamarin AS
Belanor AS
Belco AS
Beltone Norge AS
Bema AS
Bergman AS
Bergsala AS
Best Cellars AS
Beverage System AS ANS
Biltema Norge AS
Binova AS
Bionor AS
Black & Decker A/S BPO9006687
Black Box Norge AS
Bleken Elektronikk AS
Blindes Produkter AS
BMH AS
BO JO AS
Bodø Brann & Flåteservice AS
Bonnier Publication Int
Bose Norge
Boston Distribution AS
Botneskilt AS
Braillo Norway AS
Bredengen AS
Brennes Agro AS
Brother Norge AS
BRP Norway AS
Brynet AS
Bryng Auto Custom
BSH Husholdningsapparater AS
Bwell AS
Byggplast Båtutstyr AS
Böhler Welding Group Norway AS
Bøwe Systec AS
Cafe Bar Norge AS
Cale A.S
Camp Scandinavia AB
Canal Digital Kabel TV AS
Canal Digital Norge AS
Candy Hoover OY
Canon Europa N.V.
Canon Norge AS
Capi-Lux Norway AS
Cardinal Trading AS
CAREO AS
CaridianBCT Europe N.V.
Carl F. Myklestad AS
Carrier Refrigeration Norway A
Casio Europe GMBH
Catalina Spas Norge AS
Catena AS
CBK Telecom AS
Cee Energiteknikk AS
Cellbes Postordre AS
Cena Buestad AS
CenCom AS
Cephalon Norge AS
Checkpoint Meto Norge AS
Chili Kjøkkenutstyr AS
Christiania Kaffebyggeri AS
Chrom AS
Clas Ohlson
Clearwater 42 Holding AS
Click AS
Coca Cola Drikker AS
Colgate-Palmolive Norge AS
Collett AS
Com-Scan Norge A/S
Commmax AS
Commidt Midt-Norge Komm. AS
Computer Rental Group AS
Computerlinks AS
Comway AS
Coop Norge AS
Copy Center AS
Corneliussen-Myhrvold Ind. AS
Corporate Express Nordic AS
Cortado AS
Corus Bygg System AS
Covidien Norge AS
CRAFTEC AS
Cray Inc.
Cronograf AS
Crossroads Loyalty Solution A
Dade Behring AS
Dako Norge
Danderyds Snickeri AB
Danmon Norge AS
Dansani AS
Dantax Norge AS
Data Equipment
Data Respons Norge AS
Data-Call AS
Datamatik AS
Datelco A/S
Daylight Produktreklame AS
Decotron AS
Deltaservice Drammen AS
Deltaservice Oslo AS
Demostenes
Denomega Nutritional Oils
Dental Care AS
Dental Sør AS
Dental Sør Røntgen AS
DESTO AS
Detec AS
Diacor AS
Dica Industriprodukter AS
Didr.Mehn-Andersen AS
DigiMek DA
Dimplex AS
Dipl. Ing Houm AS
DNAH-Group AS
DNH AS Den Norske Høytalerfabr
DNS Norway AS
Dometic Norway AS
Dominion Gass Norge NUF
Doro AS
Doro Nordic AB
DreamTM Norway
Drengen AS
Dresser Wayne AB
DSL Partner AS
Duet-Audio DA
E.M. Agenturer
Eastman Kodak Sør
Eaton Power Quality Norge
EB Kontakt AS
ebmpapst AS
EC Partner AS
Ecomed Helseprodukter
Edan Produkter
Eden Springs (Norway) AS
Edvin Langørgen Cutrin Norge A
Edwards Lifesciences AG
Edwards Lifesciences Nordic AB
Egmont Serieforlaget AS
Eico AS
Eidolon AS
Eivind H. Solberg AS
Electra-Box Diagnostica AS
Electrocompaniet AS
Electrolux Home Products AS
Electrolux Professional AS
Electromagnetic Geoservis. ASA
Electronics Boutique Norway AS
ELEFJUN AS
Elekta Instrument AB
Elektro Brukt AS
Elektroniske Betaling Systemer
Elektronix AS
Elektroskandia AS
Elesco Norge BA
Elnor Import AS
Elprice Holding AS
Eltek AS
Eltek Fire & Safety AS
Eltel Networks AS
EM Nordic AS
EMCOM AS
Emmegi Scandinav.AB Norw.Branc
EMO AS
ENCON AS
Endomed AS
ENEAS AS
Engmark Meteor AS
Enjoy Sales AS
Enklere Liv AS
ENOR AS
Epinor A/S
Ergopluss AS
Ericsson AS
Esselte AS Norway
Estee Lander Cosmetics
ETAC AS
Eufonia AS
Eureka Engros AS
Eurocom Satellite Systems AS
Euronics Norge AS
Eurotek Lys og Lyd AS
Expert Norge AS
Expert Norge AS
Express Logistikk Sverige NUF
EXSESS
Extra Film A/S
Extra Leker AS
F & H Of Scandinavia AS
F. Dalene Gartneri AS
Falck Igel AS
Fara ASA
Fast Food Service Norge AS
FEEDBACK AS
Fender Scandinavia AB
Fenwal Europe SPRL Norge
Ferno Norden AS
Festmagasinet Standard AS
Fibex AS
Finn Clausen Butikk & Restauran
Fire Fighting Systems AS
Fjellstrand AS
FLAA Music AB
Flatsetsund Møb. & Trev.fab AS
Flebu International AS
Flexit AS
Flikkerud Frisørengros AS
Fluke Norge AS
FOOD DIAGNOSTICS AS
Force No AS
Foss AS Fiberoptisk Systemsalg
Fossil Norway AS
Foto Knudsen AS
Foto Phono AS
Fotosentralen AS
Four Leaf AS
Fovi A/S, Pentax

Franke Norge AS
 Freber Elektronikk AS
 Fresh Norge AS
 Frico AS
 Frigoglass Nordic AS
 Frigotrade AS
 Frithjof E. Rasmussen AS
 Fritz Hansen AS
 Fugro Oceanor AS
 Fuji Medical System Norge AS
 Furuno Norge AS
 Futur AS
 G.P. Storkjøkken
 Gambro Norge NUF
 Game Stores Group Norway NUF
 Gastropartner AS
 GE Healthcare Cl.Sys.Norway AS
 GE Healthcare GmbH,filial Norg
 GE Vingmed Ultrasound AS
 GEAPP AS
 Geberit AS
 Gemalto Norge AS
 Gemsys AS
 General Electric
 Geo Instrument Service AS
 Gerdmans Innredninger AS
 Get a.s.
 Getinge Norge AS
 Gewa AS
 Gigaset Communicat. Sweden AB
 Gina Tricot
 Gisle Krigsvoll AS
 Globaltek Norge AS
 Globe International AS
 GN ReSound
 Gohn Systemoppvask AS
 Gorenje AS
 Gram Commercial
 Gram Norge AS
 GRG Macab AS
 Groupe SEB Norge A/S
 Grundig Norge AS
 Guldvik Trading AS
 Gulmoen og Engh AS
 Gunnebo Nordic AS
 Gunnebo Troax AS
 GYM2000 AS
 Gymline AS
 Gøte Lundblad AS
 H Ødegaard & Co. AS
 H.Kleiser AS
 Haaland & Hamre AS
 Hadeland Produkter AS
 Halaas og Mohn AS FRAMO
 Hand-Pro AS
 Handicare AS
 Hands ASA
 Hans H. Schive
 Harald Thorsen Cutrin Norge AS
 Harman/Neby AS
 Hasbro Norway AS,filial av LTD
 Haugesund Storkjøkken AS
 Havbruksinstituttet AS
 HCAG AS (H.C. Andersen Group)
 Heath Comm AS
 Heco Laboratoriestyr AS
 Helge Rosenlund Cutrin NorgeAS
 Helse Bergen HF
 Hennig-Olsen Is A/S
 HEPRO AS
 Hewlett-Packard Norge AS
 Hi-Fi Center A/S
 Hi-Fi Klubben AS
 Hi-Fi Spesialisten AS
 Hi-Fi Ålesund AS
 Hifi Klubben Tromsø
 Hitachi Data Systems AS
 Hitachi Europe AB, Norwegian
 Hitachi Europe Ltd.
 Hjelpemiddel-Levrandøren AS
 Hjelpemiddelspesialisten AS
 Hobboco AS
 Hobbysport AS
 Holst & Fleischer AS
 Holund Elektronikk AS
 Home Appliance Nordic AS
 Home Design AS
 Howard AS
 HTH Køkken AS
 Hunter Douglas Norge AS
 Hybeko-Forland AS
 Hydac AS
 HYDROAPA Norge AS
 Hyttetorget AS
 IBM AS
 IBM AS (IMPL (BV)
 IBM AS (InfoPrint Int.)
 Ibsen Studio Distribution
 ICA Norge AS
 ICAS AS
 ICE Audio AS
 Ice Maker AS
 ICT-Auction AS
 ICU Scandinavia AB
 ID Musikk AS
 IDE House of Brands
 IFE Bulk Handling AS
 Ifø Electric AS
 IKEA AS
 IKEA Handel & Eiendom A/S
 IKEA Supply AG
 IKM Instrutek AS
 IKM Testing AS
 Illums Bolighus Oslo,
 Indesit Company Norge AS
 Industribehov Molde AS
 Infiniti Medical AS
 InfoCare Norge AS
 InFocus Norge AS
 Ing. A.H. Feragen
 Ingeniør Per Grov A/S
 Ingeniørfirma Knut J. Bø AS
 Ingram Micro AB
 Inneklimateknikk A/S
 Institutt for Energiteknikk
 Intelcom Norge AS
 Inteno Broadband Techn. AS
 Inter Instrument AS
 Inter Sew Norge AS
 Inter-Gastro AS
 Interconnect AS
 Interfoto AS
 Intra AS
 Invacare International SARL
 Inventum Scandinavia AB
 Inventum Scandinavia AS
 Invision AS
 IPnett AS
 IPSO Norge AS
 Isachen Tech. & Art Design AS
 ISAS B.V. c/o IBM
 ISDALEN AS
 IT Instrument Teknikk AS
 IT Løsninger no.as
 IT Partner Møre AS
 Italian Design AS
 ITC, Intermec Technologies AS
 IZIOPT AS
 J.L. Carlsen AS
 Jacobsen Dental AS
 Jamo Engros AS
 Jamo Norge AS
 Jan F. Andersen AS
 Japan Photo Holding Norge AS
 JCK Nordic AS
 JEDE AB NUF
 Jede Norge A/S
 Jernia AS
 Jevanord AS
 Jiwestone Music Production AS
 Johnson & Johnson Norway
 Jostein Strømme AS
 Jotron AS
 Julia Norge AS
 JVC Norge AS
 JVC Professional Europe NUF
 Jørgen Gustavsen daCapo Hi-Fi
 Kaffehuset Friele AS
 KaffeKnappen Norge AS
 Kapt International AS
 Kasse og Butikkdata AS
 Keis AS
 Kelvin AS
 Ken-Nimo AS
 Kervel Fabrikken
 KIBI Norge AS
 King Food AS
 KIR-OP AS
 Kitron Arendal AS
 Kitron Microelectronics AS
 Kjaerulff 1 AS
 Kjell Stensvik AS
 Kjettingfabrikken AS
 Klima- & Varmeteknikk AS
 Klingel Norge AS
 Klubben AS
 KM Electronics AS
 Kodak Norge AS
 Kodak SA/NV
 Kofax Norge AS
 Konica Minolta Buss.Sol.Norway
 Kontor Document Systems AS
 Kontor Informasjonsteknologi A
 Kran Elektro Service AS
 Krepro AS
 Kruuse Norge AS
 Kvalsvik Produksjon
 KVIK Alnabru AS
 Kyocera Mita Norge NUF
 Kährs Norge AS
 Kärcher AB
 L'EASY AS NUF
 L.Sound AS
 Labrum AS
 Laerdal Medical AS
 Lanse 3-Play AS
 Lars Farnes AS
 Last Mile Communication AS
 Lego Norge AS
 Lenovo Technology B.V
 Leteng AS
 Lexmark Norge
 LG Electronics Norway AS
 LIC Scadenta AS
 Lier Fibernet
 Lilleborg AS
 Lindbak Distribusjon AS
 Lindbak Gruppen AS
 Lindbak Retail Systems AS
 LiveCom Europe AS
 Ljudia Norge
 Ljungmann Engros AS
 Loginor AS
 Logitech Europe S.A.
 Loos Scandinavia AS
 Lubeco AS
 Luthman Norway AS
 Lux Norge AS
 LVI Elektron Optikk AS
 Lyd & Bilde Spesialisten AS
 Lyd Systemer AS
 Lydkroken AS
 LydRommet AS
 Lyreco Norge AS
 Lys & AV-Teknikk AS
 Lyse Elnett AS
 Lyse Energi AS
 Lyse Gass AS
 Lyse Infra AS
 Lyse Produksjon AS
 Lyse Tele AS
 Læremiddel Norge AS
 Machine Products AS
 Maerz Ofenbau AG
 Magnar Eikeland AS
 Mandal veveri AS
 Mantena AS
 Mare Safety AS
 Marios Musikk AS
 Mark Information Norge NUF
 Mascot Electronics AS
 Maskin 24 AS
 Matic Maskiner AS
 Matriks AS
 Mattel North. Europe AS Norway
 Max Johanson's Effit A/S
 Max Manus AS
 Maxi Import AS
 MDS Norge AS
 Mebi AS
 Meca Norway AS
 Med Probe AS
 Medeco AS
 Medema-gruppen AS
 Media Components ECOM AS
 Medic24 AS
 Medinor AS
 Medioplast AS
 Medisan AS
 Medisinsk Reg.og Analyse AS
 Medit AS
 Medtronic Norge AS
 Medus AS
 Merivaara AS
 Merx Team AS
 Messtech AS
 Metric Industrial AS
 Micanor AS
 Micki Leksaker AB
 Microgenics GmbH
 Micros Fidelio Norway AS
 Microsoft Ireland Operat. Ltd.
 Midelfart Sonesson AS
 Miele AS
 Mikil DA
 Miljø Engros AS
 Minera Norge AS
 Minibar Norge AS
 Mobitech AS
 Modum System AS
 Molift Group AS
 Moltech Norge AS
 Monacor Norge
 Mono AS
 Morgan Instrument Norge AS
 Multi Dynamic Systems ANS
 Multiparking Scandinavia AS
 MultiQ AS
 My Choice Distribution AS
 Mye Moro AS
 Myhrvold Storkjøkken AS
 Mylius Designs AS
 Mytra AS
 Mölnlycke Health Care AS
 Nautilus Sport AS
 NCR Norge AS
 Neby Hifi Concept AS
 Neonreklame ANS
 Neopost Norge AS
 Nera Networks AS
 Nespresso Norge
 Net El Torget AS
 Net-Nor AS
 NetCom AS
 Netel AS
 NetNordic AS
 Netonnet NUF
 NetTec AS
 Netthandelen Norge AS
 NEU Norsk Eksport Utvikling AS
 New Wave Norway AS
 NHS Transmisjoner AS
 NIBU AS
 Nikken Norge AS
 Nikon Nordic AB NUF
 Nilfisk-Advance AS
 Nilson Group AB filial Norge
 Nilson Group AS
 Niscayah AS
 NiSec AS
 Nitec AS
 nLogic AS
 Noby AS
 Nodland Engros A/S
 Nokia Corporation NUF
 Nokia Norway AS
 Nokia Siemens Networks OY
 NOR-DAX AS
 Norautron AS
 Nord Energi AS
 Nord Teledistribusjon AS
 Nordby & Co AS
 Nordic Arena AS
 Nordic Fitness AS
 Nordic Medical Supply AS
 Nordic Power Norge AS
 Nordic Trading AS
 Nordisk Film AS
 Nordisk Mobiltelefon AS
 Nordisk Mobiltelefon Norway AS
 Nordisk Varme Sanitær AS
 Nordverk Norge AS
 Norges Statsbaner AS
 Norlid AS
 Normann Etek AS
 Normeca AS

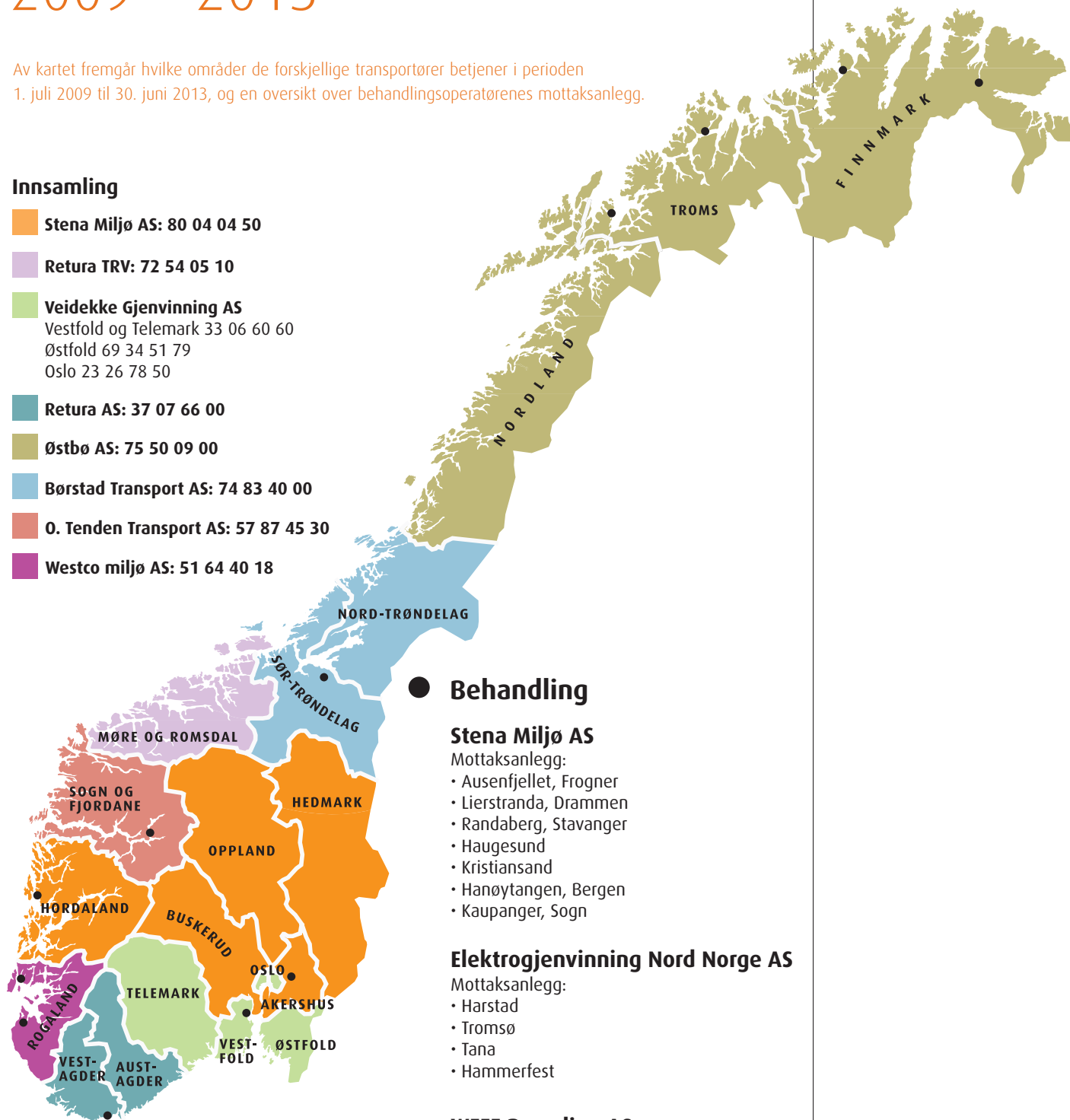
Normed AS
 Norpe AS
 Norsk Audioteknikk AS
 Norsk Chokolade Import
 Norsk Fitness AS
 Norsk Hjelpemid. Med-Kjemi AS
 Norsk Hjelpemiddelservice AS
 Norsk Lydteknikk AS
 Norsk Musikk Distribusjon AS
 Norsk Musikkimport AS
 Norsk Tid AS
 Norsk Tipping AS
 Norstar AS
 Nortema AS
 Northorp Grum.Park Air Syst. A
 Nortime AS
 Nortura BA
 Norwegian Cust. Media Solut AS
 Norwegian Modellers AS
 Norwegian Toy Import AS
 Novema Aggregater AS
 NSE AS
 NSN Finland OY
 Nutricia Norway AS
 Nye Expo Service AS
 Nye Tele Textiles AS
 Nytt & Nyttig AS
 Nøttekongen AS
 O.J. Dahl
 Oberthur Tech. NorwayNorsk AS
 OBH Nordica Norway AS
 Océ-Norge A.S.
 Oceaneering AS
 OfficeLine edbergen AS
 Offitec AS
 Offshore Resource Group AS
 OKI Systems (Norway) AS
 OKI Systems(Sweden) AB
 Olympus Norge AS
 ONEMED AS
 Optical Storage AS
 Optimove AS
 Optura AS
 Organon AS
 OrtoMedic AS
 Os Husdyrmerkefabrikk AS
 Osjord AS
 Oslo Lufthavn AS
 Osnes Nordic Group AS
 Oticon AS
 Otrum ASA
 Ovesco AS
 Oy Vestel Scandinavia Ab
 P&G Prestige & Proff./Wella AB
 Pan Vision Norge AS
 Panasonic Norge Branch of Pana
 Panorama AS
 PeBE Com AS
 PerkinElmer Norge AS
 Permobil AS
 Petromarker AS
 PetroOnline AS
 PF Clipper Concept AS
 Philips Consumer
 Philips Norge AS
 Phonak AS
 Pioneer Norge AS
 Pitney Bowes Norge AS
 PJA-Service AS
 Plater-Beregninger-Maskiner AS
 Polarbad Bergen AS
 Polarbad Norge AS
 Polarbad Vest AS
 Polaris Electronics Norge AS
 Polysonic Norge AS
 Posten Norge AS
 Posten Norge AS
 Postrom Maskiner AS
 PreCare Holding AS
 Predata Audiovisuell AS
 Presentations Data AS
 Prior Norge, Konsernet
 Procter & Gamble Norge AS
 Procter & Gamble Norge AS
 Product Line AS
 Profil-Data AS
 Profitek AS
 Projectiondesign AS
 Prolyd AS
 Promont, Morten Skau
 Pronav AS
 Proref AS
 PSI Systems AS
 PSS-Profess. Sound Systems AS
 Puls AS
 PV Import AS (NUF)
 Q-Free ASA
 Quality Spas Nordic AS
 R. Kjøningsen Cutrin Norge AS
 Racom AS
 Radio Communication Systems AS
 Radio Televisjon AS
 Rational Norge AS
 Redcats AS
 Redningssselskapet
 Rema 1000 Norge
 Rema Trading AS
 ResMed Norway AS
 Retail Innovation
 Reuro AS
 Rex Copyline Norge AS
 Rich. Andvord AS
 Ricoh Norge AS
 Rieber & Søn ASA, Grillfagmann
 Rikall Norge AS
 Riktige Leker a.s
 Robert Bosch AS
 Rodenstock Norge AS
 Roderik - Jako AS
 Rohde & Schwarz Norge AS
 Roland Scandinavia
 Rolf Davidsen Helseagent. AS
 Roma Mineralvannfabrikk
 Romex ANS
 Rosenmeier Electronics AS
 Rosing's Industrier AS
 Ruukki Norge AS
 Rydens AS
 Røa Gjerdefabrikk AS
 Røde Kors Automatene
 Røros Metall A/S
 Røros Metall AS
 S.Siedle & Söhne avd.Norge NUF
 Sabb Motor
 Sagem Comm.Nordic AB,Norway
 Salongutstyr as
 Samsung Electronics Nordic AB
 Sandvik AS
 Sanyo Massasje
 Sarstedt AS
 Sato Norge NUF
 SCA Hygiene Products AS
 Scan Coin AS
 Scan-Med AS
 Scan-Tech AS
 Scandec Systemer AS
 Scandiafilm AS
 Scandinavian Appliance AS
 Scandinavian Home Products AS
 Scanditoy AS
 Scanmatic AS
 Scanomat Filial
 Scanor AS
 ScanSecure AS
 Schibsted Trykk AS
 Schlumberger Information Techn
 Schlumberger Norge AS
 Schott Termofrost AS
 Sea Tel Europe
 Securitas Cash Handling Serv.AS
 Selecta AS
 Selek Norge AS
 Sennheiser Nordic
 Serono Nordic AB Nuf
 Sharp Electronics Norge
 SHG.NO AS
 SHOE-D-VISION Norge AS
 Siba Norge, Filial Av Siba AB
 Siemens Building Technolog. AS
 Siemens Healthcare Diagnostics
 Siemens Medical Solu.Diagn. AS
 Sigmund Lothe as
 SIGNCOM AS
 SILICON GRAPHICS AS
 Silva Norge AS
 Simba-Dickie Nordic AS
 Sipano Norge A/S
 Siv. ing. Benum AS
 Siv.ing. Njål Hansson AS
 Skandinavisk Elektronikk AS
 Skeikampen Alpinsenter AS
 Smart Club AS
 Smart Club AS
 Smith & Nephew AS
 Smith Stål Øst AS
 SMS Development & Support AS
 Snøgg AS
 SOKO AS
 Sony Norge
 Sophus Clausen AS
 Sorin Group Norway AS
 SpareBank 1 Finans Nord-Norge
 SpareTech/Masaud
 Spatec Norge AS
 Sport Supply Int. AS
 Stabbursbua AS
 Staubo Elektro-Maskin AS
 Stera Produkter AS
 Steria AS, Regnskapsavd.
 Sting Nordic AS
 Strekmenn AS
 Stryker Norge NUF
 Strømberg Distribusjon AS
 Studiosystem AS
 STX Norway Elektro
 Stålprofil AS
 Sun Microsystems AS
 Sun Microsystems Glob.Serv.BV
 Sunbelt Massasjebad Norge
 Sunrise Medical AS
 Surfermp3 AS
 SVAS svalland as
 Svea Scandinavia AS
 Svedbergs i Dalstorp AB
 Swedish Match Norge AS
 Syberg VVS AS
 Syn- Support AS
 Somsenteret AS
 T & T Nordic AS
 T. Aa. Import AS
 T. Myhrvold AS
 Tagarno Norge AS
 Tandberg Data ASA
 Tandberg Telecom AS
 Tantec Norge AS
 Target United AS
 Teamcom AS
 Teamnett AS
 Tech Data Norge AS
 TechniSat Force Digital NO AS
 Techno Scan AS
 Technoblock Norge AS
 Technomedics Norge AS
 Techtronic Industries Norway A
 Teknisk Vacuum Elektrisk
 Teknologisk Institutt AS
 Teknotherm Industri AS
 Tekon AS
 Tele Scan AS
 Telefonselskapet AS
 Telenor AS
 Telenor Mobil AS
 Telenor Telecom Solutions AS
 Telenor Telehuset AS
 Telering AS
 Teltronik AS
 Temperato A.von der Lippe
 Temperato Espressomaskiner AS
 Temptech AS
 Tempus AS
 Tendenz Hårpleie AS
 Teradata Norge AS
 Terumo Sweden AB
 TESS engros as
 Thales Norway AS
 Thara Import AS
 The Swatch Group Nordic
 Thermex Scandinavia AS
 Thermo Control AS
 Thermo King Norge A/S
 Thomas Hill AS
 Thomas Strømmen AS
 Thomeé Norge AS
 Thomson Multimedia Sales Europ
 Thomson Multimedia Scandinavia
 Thorn Norge AS
 Tjøstolvsen AS
 TK-TECH Timo Kananen
 Tomra Butikkssystemer AS
 Tomra Production AS
 Tomra Systems ASA
 TOP-TOY AS
 Top-Toy Norge AS
 Topcom Nordic AS
 Torger S. Iversen AS
 Torshov Bilrekvisita AS
 Toshiba Tec.Nordic AB, Norge
 Transport Data System AS
 Trias AS
 Triax AS
 Trimag AS
 Trimakk ANS
 Trioweb DA
 Tryland Tekniske
 TSG & Sales AS
 TTE Europe SAS
 Tura Scandinavia AB
 TV-Shop AS (Norway)
 Umoe IKT AS
 Umoe iTet
 Umoe Mandal AS
 Underholdningsservice AS
 Unisys Norge AS
 Universitetet i Tromsø
 Unomedical AS
 UpGrade Communication
 v. aroma AS
 Variant VVS Norge AS
 Vario Sport AS
 Varodd AS
 Varta Consumer Batteries AS NU
 Varta Remington Rayov.Norway A
 Velvære-Grossisten AS
 Vendomatic AS
 Vensafe ASA
 Vest-Kjøll AS
 Vestfold Audio AS
 Vestfold Landbruk AS
 VHF Communication AS
 Viasat AS
 vibe'easy Train
 Vicon Norway AS
 Video System AS
 Vigeland & Co AS
 Viken Fibernet AS
 Viking Moorings Norge
 Vingmed AS
 VIP Domotec Norge
 Vizada AS
 Vizada Networks AS
 VN Leker AS
 VS-Safety AS
 VSM Norge AS
 VTEK AS
 Waterlogic Skandinavia AS
 Waters AS Norge
 Watski AS
 Wave Technologies AS
 Weber-Stephen Nordic
 WEEE Recycling AS
 Western Geco AS
 Westron AS
 Whirlpool Nordic AB NUF
 Whirlpool Nordic OY
 Whirlpool Norge AS
 Wimpel AS
 Wincor Nixdorf AS
 Windata AS
 Winner International AS
 Witre AS
 WJ Business Partner
 Xerox AS
 Xerox Ltd.
 XPonCard AS
 XXL GROSSIST Norge AS
 XXL Sport & Villmark AS
 Yamaha Motor Scand.AB, NUF
 Yamaha Scandinavia AB NUF
 Yit Building Systems AS
 Zenitel Norway ASA
 Zenitel Wireless Norway AS
 Zinzino AS
 Zodiac Norge AS
 ZTE Corporation
 ZTE Norway AS
 Züblin Scandinavia NUF
 Øvrebo Rehabilitering AS

Samarbeidspartnere for innsamling og behandling 2009 – 2013

Av kartet fremgår hvilke områder de forskjellige transportører betjener i perioden 1. juli 2009 til 30. juni 2013, og en oversikt over behandlingsoperatørens mottaksanlegg.

Innsamling

- Stena Miljø AS: 80 04 04 50**
- Retura TRV: 72 54 05 10**
- Veidekke Gjenvinning AS**
Vestfold og Telemark 33 06 60 60
Østfold 69 34 51 79
Oslo 23 26 78 50
- Retura AS: 37 07 66 00**
- Østbø AS: 75 50 09 00**
- Børstad Transport AS: 74 83 40 00**
- O. Tenden Transport AS: 57 87 45 30**
- Westco miljø AS: 51 64 40 18**

● Behandling

Stena Miljø AS

- Mottaksanlegg:
- Aussenfjellet, Frogner
 - Lierstranda, Drammen
 - Randaberg, Stavanger
 - Haugesund
 - Kristiansand
 - Hanøytangen, Bergen
 - Kaupanger, Sogn

Elektrogjenvinning Nord Norge AS

- Mottaksanlegg:
- Harstad
 - Tromsø
 - Tana
 - Hammerfest

WEEE Recycling AS

- Mottaksanlegg:
- Øysand

Elretur er Norges største returselskap for innsamling og behandling av EE-avfall. Etter 10 års drift har Elretur samlet inn mer enn 17-ganger postgirobygget i Oslo med elektrisk og elektronisk avfall.

ELRETUR AS
Strømsveien 102
Postboks 6454 Etterstad
0605 Oslo
Telefon: 40 00 42 01
Telefaks: 92 97 42 01
E-mail: adm@elretur.no

www.elretur.no

